

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Φορέας Διαχείρισης της Π.Ο.Κα.Μα.Κε.Βε. (Εικόνα 1), στο πλαίσιο του Προγράμματος του Πράσινου Ταμείου «Στήριξη Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών 2013», ανέπτυξε και θα προωθήσει Σήμα Ποιότητας με στόχο τη διατήρηση και προστασία της βιοποικιλότητας και των πολιτιστικών αξιών και παραδόσεων της περιοχής εποπτείας του, ώστε να καταστεί ελκυστικότερη σε επισκέπτες, καταναλωτές προϊόντων και χρήστες υπηρεσιών. Η απονομή του σήματος σε τοπικές επιχειρήσεις εστίασης και τουρισμού καθώς και μονάδες παραγωγής, μεταποίησης και συσκευασίας φυτικών και ζωικών προϊόντων, θα αυξήσει την προστιθέμενη αξία και την αναγνωρισιμότητά τους, θεμελιώνοντας ορθές περιβαλλοντικά πρακτικές και κανονισμούς κατά τη διάρκεια της παραγωγικής διαδικασίας και δημιουργώντας ένα διευρμένο δίκτυο επιχειρήσεων με συνδετικό κρίκο το Σήμα Ποιότητας του Φ.Δ. που θα παρέχει τη δυνατότητα ένταξής τους σε εθνικά και ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά προγράμματα.

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

Τα *Τοπικά Σήματα Ποιότητας* λειτουργούν ως εργαλεία προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών που παράγουν/προσφέρουν οριοθετημένες περιοχές πέρα από τοπικά, σε εθνικά, ευρωπαϊκά και διεθνή δίκτυα, αναδεικνύοντας τα πλεονεκτήματα που διαθέτουν. Κοινή συνιστώσα τους, αποτελεί η απόδειξη της *«τοπικότητας»* και της ανώτερης ποιότητας των προϊόντων που πιστοποιούν, χαρακτηριστικό που συνήθως αποδίδεται λόγω της ιδιαιτερότητας της συγκεκριμένης περιοχής (προστατευόμενη περιοχή, περιοχή ιδιαίτερης περιβαλλοντικής, αισθητικής ή πολιτιστικής σημασίας).

ΣΤΟΧΟΙ

- Ανάπτυξη καλύτερης συνεργασίας του Φ.Δ. με τους παραγωγούς και τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στα όρια εποπτείας του.
- Βελτίωση της γνώσης επί των χαρακτηριστικών της προστατευόμενης περιοχής.
- Απόδοση αναγνωρίσιμης ταυτότητας στα παραγόμενα προϊόντα και τις προσφερόμενες υπηρεσίας της Π.Ο.Κα.Μα.Κε.Βε.
- Αύξηση της προστιθέμενης αξίας των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών
- Θεμελίωση των ήδη εφαρμόσιμων ορθών περιβαλλοντικών πρακτικών και της τήρησης των αυστηρών κανονισμών για την προστασία του περιβάλλοντος που ισχύουν στην περιοχή λόγω της περιβαλλοντικά ιδιαίτερης κατάστασης.
- Ένδειξη ότι τα προϊόντα που φέρουν το σήμα είναι τοπικά παραγόμενα προϊόντα.
- Ανάδειξη των πιστοποιημένων τοπικών προϊόντων της Π.Ο.Κα.Μα.Κε.Βε. μέσω της συντονισμένης διαφήμισης και της προβολής τους
- Δημιουργία ενός διευρμένου δικτύου επιχειρήσεων - παραγωγής – μεταποίησης – εμπορίας - υπηρεσιών με συνδετικό κρίκο το σήμα ποιότητας του Φ.Δ., το οποίο θα βοηθήσει στην ανάδειξη και στην αναβάθμιση της ευρύτερης περιοχής.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΗΜΑΤΟΣ

Κλάδοι παραγωγής που παρουσιάζουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον:

- ✓ Φυτική παραγωγή – Περισσότερα από 93.000 αρδευόμενα και ξηρικά στρέμματα που περιλαμβάνουν σιτηρά, καλαμπόκι, βαμβάκι, δενδρώδεις καλλιέργειες, ψυχανθή για ζωοτροφές και κηπευτικά είδη.
- ✓ Συσκευασία και διάθεση προϊόντων φυτικής παραγωγής (6 επιχειρήσεις).
- ✓ Κτηνοτροφία / Μελισσοκομία – Μονάδες εκτακτής, ημiekτακτής, εντακτής και βιολογικής εκτροφής αιγοπροβάτων, βοοειδών και χοίρων.
- ✓ Υπηρεσίες τουρισμού: Φιλοξενία και Εστίαση – Περισσότερα από 36 μικρά καταλύματα, συνολικής δυναμικότητας άνω των 500 κλινών, κυρίως σε παραθαλάσσιες περιοχές και ορεινές περιοχές του Δήμου Αγιάς της Περιφερειακής Ενότητας Λάρισας.

Προβλήματα που αντιμετωπισε ο Φ.Δ. στη διαδικασία ανάπτυξης Σήματος Ποιότητας ιδιωτικών προδιαγραφών:

- ❖ Αδυναμία θέσπισης ορίων π.χ. φυτοφάρμακα κλπ, διαδικασία που μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο από ειδικές επιστήμονες του εκάστοτε κλάδου,
- ❖ Αδυναμία διενέργειας επιθεωρήσεων από το Φ.Δ. (λόγω έλλειψης εξειδικευμένου ειδικού προσωπικού για κάθε κατηγορία πιστοποίησης)
- ❖ Πολυπλοκότητα στην παρακολούθηση από το Φ.Δ. (απαιτήσεις για εξειδικευμένα όργανα μετρήσεων, ειδικές αναλύσεις).

Το **Σήμα Ποιότητας** θα πρέπει να στηρίζεται στην εφαρμογή αναγνωρισμένων Προτύπων και Συστημάτων Διαχείρισης, ανάλογα με την κατηγορία του προϊόντος/υπηρεσίας, βάσει διεθνώς αποδεκτών κριτηρίων, τα οποία και θα πρέπει να πληρούνται ώστε να ενισχύονται επιχειρήσεις που ακολουθούν ορθές περιβαλλοντικές πρακτικές κατά τη λειτουργία τους, εντός των ορίων μιας Προστατευόμενης Περιοχής. Τα κυριότερα κριτήρια θα πρέπει να εξασφαλίζουν:

- Την **εντοπιότητα** του προϊόντος/υπηρεσίας σε όλη την αλυσίδα παραγωγής και διάθεσής του.
- Τη **συμμόρφωση** της επιχείρησης με το αδειοδοτικό κομμάτι: άδειες ίδρυσης και λειτουργίας, άδειες παραγωγής, λοιπές άδειες ανά περίπτωση.
- Τη **συμβατότητα** με ορισμένα πρότυπα λειτουργίας των επιχειρηματικών μονάδων της περιοχής, ανάλογα με το είδος δραστηριότητας (π.χ. AGRO, ISO, κλπ) ώστε να ελέγχεται η τήρηση των αναλυτικών υποχρεώσεων των παραγωγών/επιχειρήσεων ως προς τις μεθόδους παραγωγής/συσκευασίας/διάθεσης/εμπορίας, οι οποίες διασφαλίζουν την ποιότητα του τελικού προϊόντος/υπηρεσίας, καλύπτοντας παράλληλα τις κανονιστικές απαιτήσεις σχετικά με τη δημόσια υγεία, και την προστασία του περιβάλλοντος (Πίνακας 1).
- Τη **συμβατότητα** με ορισμένα πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης και συμμόρφωσης ή, εναλλακτικά, αποδεικτικά περιβαλλοντικής διαχείρισης και ευαισθητοποίησης της επιχείρησης που να στοχεύει στον περιορισμό του οικολογικού της αποτυπώματος στην περιοχή (π.χ. σχέδιο περιβαλλοντικής δράσης, ορθή διάθεση αποβλήτων, κλπ) (Πίνακας 1).
- Πρόσθετες περιβαλλοντικές απαιτήσεις** που θα συμβάλλουν τόσο στην ανάδειξη της περιβαλλοντικής ευαισθησίας του παραγωγού / επιχείρησης, όσο στην προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων της περιοχής.

Πίνακας 1. Προτεινόμενα πρότυπα/συστήματα πιστοποίησης σύμφωνα με τα κριτήρια 3 και 4 ανά παραγωγικό κλάδο.	
ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΣ ΚΛΑΔΟΣ	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ (ΚΡΙΤΗΡΙΑ 3 & 4)
Γεωργική παραγωγή	Βιολογική γεωργία ή AGRO 2 ή GLOBAL.G.A.P.
Συσκευασία και διάθεση	Αρχείο ιχνηλασιμότητας που να ταυτοποιεί τις συσκευασμένες παρτίδες με τις αγορές από τους παραγωγούς με Σήμα Ποιότητας και HACCP ή ISO 22000 ή FSSC 22000 ή BRCGlobalStandards ή IFSFood ή SQF 2000 Code ή SYNERGY 22000 ή AGRO 1 ή αντίστοιχο προαιρετικά ISO 14000 ή EMAS .
Κτηνοτροφία/Μελισσοκομία	Βιολογική κτηνοτροφία

Τα συγκεκριμένα πρότυπα/συστήματα πιστοποίησης επιλέχθηκαν βάσει των παρακάτω κριτηρίων:

α. Η ιδιαιτιπία του τελικού προϊόντος στο πλαίσιο των συστημάτων αυτών απορρέει από αναλυτικές υποχρεώσεις ως προς τις μεθόδους παραγωγής/επεξεργασίας/διάθεσης/εμπορίας, οι οποίες διασφαλίζουν ποιότητα του τελικού προϊόντος/υπηρεσίας ασφώς ανώτερη των συνήθων εμπορικών προτύπων, καλύπτοντας τις κανονιστικές απαιτήσεις σχετικά με τη δημόσια υγεία, την υγεία των ζώων, των φυτών, την καλή διαβίωση των ζώων και την προστασία του περιβάλλοντος.

β. Τα συστήματα επιβάλλουν προδιαγραφές προϊόντων/υπηρεσιών, η τήρηση των οποίων ελέγχονται από ανεξάρτητο οργανισμό ελέγχου.

γ. Τα συστήματα είναι ανοιχτά για κάθε ενδιαφερόμενο μέρος.

δ. Τα συστήματα χαρακτηρίζονται από διαφάνεια και εγγυώνται την πλήρη ιχνηλασιμότητα των προϊόντων/υπηρεσιών.

ε. Τα συστήματα ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις ή προβλέψιμες δυνατότητες διάθεσης στην αγορά

Κριτήριο 5 – Πρόσθετες Περιβαλλοντικές απαιτήσεις

Ο παραγωγός/επιχείρηση θα πρέπει να:

Υποστηρίζει και να συμβάλλει στη διατήρηση της βιοποικιλότητας.

Εξασφαλίζει ότι είδη άγριας ζωής δε θα πρέπει να θηρεύονται, να πωλούνται, να καταναλώνονται ή να αποτελούν προϊόν εμπορικής συναλλαγής.

Εξασφαλίζει ότι οι δραστηριότητές του δεν συνεπάγονται την καταστολή, υποβάθμιση και απώλεια φυσικών τύπων οικοτόπων ή ειδών της χλωρίδας και πανίδας που προστατεύονται από τις οδηγίες 79/409/EEC, 2009/147/EU και 92/43/EEC.

Λαμβάνει μέτρα για να αποφευχθεί η εισαγωγή αλλόχθονων φυτικών ειδών.

Παρακολουθεί και να καταγράφει περιοδικά την παραγωγή αποβλήτων από τη δραστηριότητα της επιχείρησης πρέπει με στόχο τη σταδιακή μείωσή της.

Παρακολουθεί και να καταγράφει περιοδικά (π.χ. μηνιαίως) την κατανάλωση του νερού. Οι διαρροές πρέπει να εντοπίζονται επιδιορθώνονται άμεσα ώστε να μηδενίζονται οι άσκοπες καταναλώσεις νερού.

Ενημερώνει το προσωπικό που εμπλέκεται στη γεωργική/κτηνοτροφική εκμετάλλευση ή εργάζεται στην επιχείρηση σχετικά με την πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος που εφαρμόζεται.

Αναπτύσσει και να πραγματοποιεί ενημερωτικά σεμινάρια και επιμορφωτικά προγράμματα για το προσωπικό σχετικά με περιβαλλοντικά θέματα που αφορούν στις μεθόδους παραγωγής ή/και στη λειτουργία της επιχείρησης.

Παροτρύνει και να παρέχει διευκόλυνση στο προσωπικό που επιθυμεί να συμμετέχει σε ενημερωτικά σεμινάρια και επιμορφωτικά προγράμματα σχετικά με περιβαλλοντικά θέματα που αφορούν στις μεθόδους παραγωγής ή/και στη λειτουργία της επιχείρησης.

Εξετάζει τις δυνατότητες χρήσης εναλλακτικών πηγών ενέργειας, όπως, ηλιακή, αιολική, υδροηλεκτρική, γεωθερμία, βιοκαύσιμα, κλπ.

Συμβάλλει στην τοπική επιχειρηματική ανάπτυξη στηρίζοντας τις τοπικές επιχειρήσεις με τις αγορές του/της, για παράδειγμα, αγορά αγροτικών πρώτων υλών και προϊόντων, εξοπλισμού, υλικών συσκευασίας κλπ.

Ενσωματώνει στο σχεδιασμό των προϊόντων μία ολιστική αντίληψη του κύκλου ζωής, όπου θα αποδεικνύεται η, κατά το δυνατόν, μειωμένη ανθρώπινη επίδραση στο φυσικό περιβάλλον.

αναπτύσσει μηχανισμούς προώθησης των προϊόντων, μέσω των οποίων θα προβάλλονται οι φιλικές προς το περιβάλλον μέθοδοι παραγωγής.

Εφαρμόζει κατάλληλες πρακτικές που να προστατεύουν το έδαφος από τη διάβρωση και να εξασφαλίζουν τη σταθερότητα και παραγωγικότητά του. Τέτοιες πρακτικές περιλαμβάνουν τη χρήση καλλιεργειών κάλυψης, τη χρήση κομπόστ ή/και λιπασμάτων, τη μείωση του οργώματος, τη διαχείριση της άρδευσης για τη μείωση της απορροής, κ.α.

Εφαρμόζει, ενισχύει και διατηρεί παραδοσιακές πρακτικές παραγωγής.

Εικόνα 1. Αποψη της Περιοχής Οικοανάπτυξης Κάρλας – Μαυροβουνίου – Κεφαλόβρυσου Βελεστίνου, συνολικής έκτασης 1.218 τ. χλμ., η οποία περιλαμβάνει τρεις Τόπους Κοινότητας Σημασίας και 5 Ζώνες Ειδικής Προστασίας του Δικτύου Natura 2000, έξι Καταφύγια Άγριας Ζωής και περισσότερους από 24 τύπους οικοτόπων.

ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΤΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

- ❖ Η επιχείρηση θα πρέπει να δραστηριοποιείται εντός της περιοχής οικοανάπτυξης.
- ❖ Η δραστηριότητα της επιχείρησης θα πρέπει να είναι σύμφωνη με τις επιτρεπόμενες ανά περιοχή προστασίας (Ζώνη **A** «Περιοχή Προστασίας της Φύσης» – Ζώνη **B1** «Περιοχή Διαχείρισης Ορεινού Οικοσυστήματος και θαλάσσιες ζώνης»,– Ζώνη **B2** «Περιοχή Διαχείρισης Λιμναίου και Περιλίμνιου Οικοσυστήματος» – Ζώνη **Γ** «Περιοχή Ελεγχόμενων Δραστηριοτήτων»).
- ❖ Υποβολή αίτησης για την απονομή του σήματος η οποία θα συνοδεύεται από όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για κάθε περίπτωση.
- ❖ Αξιολόγηση αίτησης.
- ❖ Διενέργεια Ελέγχου Αξιολόγησης στην Επιχείρηση.
- ❖ Εφαρμογή των ειδικών κριτηρίων, κατά περίπτωση, σε ποσοστό άνω του 50% για θέματα:
 - Περιβαλλοντικής διαχείρισης.
 - Εξοικονόμησης νερού/ενέργειας.
 - Διαχείρισης απορριμμάτων.
 - Καλών πρακτικών (στήριξη της τοπικής αγοράς, συμμετοχή σε περιβαλλοντικές δράσεις).
- ❖ Ορθή χρήση και προβολή του σήματος ποιότητας.
- ❖ Ο Φορέας Διαχείρισης είναι ο αποκλειστικός διαχειριστής του *Σήματος Ποιότητας Π.Ο.Κα.Μα.Κε.Βε.* και παράλληλα υπεύθυνος για τη διάδοση και προώθησή του προς τους καταναλωτές και τους εμπόρους, παραγωγούς, επαγγελματίες, προσωπικό των επιχειρήσεων.

Φ.Δ. ΚΑΡΛΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Haverkort, B. (2006). *Challenges for Endogenous Development and Biocultural Diversity*. In: B. Haverkort and S. Rist, ed., Endogenous Development and Biocultural Diversity. The interplay of worldviews, globalization and locality, 1st ed. Leusden: ETC /Compas, pp.24-44.

Ibisch, P., A. Vega, E. and Hermann, T. ed., (2010). *Interdependence of Biodiversity and Development under Global Change. Technical Series No. 54*. 2nd ed. Montreal: Secretariat of the Convention on Biological Diversity.

OECD (2011). *Sustainable Manufacturing Toolkit - Seven steps to environmental excellence*.

TEEB (2010), *The Economics of Ecosystems and Biodiversity: Mainstreaming the Economics of Nature: A Synthesis of the Approach*, Conclusions and Recommendations of TEEB.

Χρυσαλίδου, Σ., Αλμπανιδου, Β. (2013) *Ανάπτυξη Σήματος Ποιότητας, Προϊόντων και Υπηρεσιών*, Θεσσαλονίκη: Environmental Consultancy, Training & Labelling.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΗΜΑΤΟΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΟΙΚΟΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΡΛΑΣ – ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ – ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΥ – ΒΕΛΕΣΤΙΝΟΥ

Δελήβαση Γεωργία, Γεωπόνος MSc, Κάγκαλου Ιφιγένεια, Καθηγήτρια, Τμ. Πολιτικών Μηχανικών ΔΠΘ, Βέργος Ιωάννης, Βιολόγος MSc

ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΟΙΚΟΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΡΛΑΣ – ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ – ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΥ – ΒΕΛΕΣΤΙΝΟΥ

Λάρισα, 31 Μαρτίου – 2 Απριλίου 2017

**ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ
MARKETING
+ BRANDING
ΤΟΠΟΥ**